

Lesmateriaal

ProDemos heeft dit lesmateriaal in samenwerking met Butch and Sundance voor de Hoge Raad ontwikkeld.

Zie: www.prodemos.nl/Voor-scholen/Voor-het-voortgezet-onderwijs.

ProDemos Binnenhof voor Scholen biedt sinds dit schooljaar ook een programma bestuursrecht voor havo en vwo aan. Dit programma bestaat uit het rollenspel *Jezus redt bij* - indien mogelijk - de Raad van State.

Kijk verder dan 'criminaliteit'!

Criminaliteit en rechtsstaat is bij leerlingen een populair thema. De stof gaat grotendeels over strafrecht. Andere rechtsgebieden komen nauwelijks aan de orde. Ook de rechtsvormende taak van rechters krijgt weinig aandacht. ProDemos biedt nu lesmateriaal om deze lacune op te vullen.

Mag de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie Volkert van der Graaf zijn proefverlof ontzeggen? Hebben de ouders van misbruikte kinderen recht op spreektijd in een rechtszaak? Mag je een inbreker je huis uit meppen? De actualiteit is een onuitputtelijke goudmijn voor maatschappijleerdocenten. Over veel van deze vragen hebben de Tweede en Eerste Kamer beslissingsbevoegdheid. Zij zijn de wetgevende macht en kunnen bijvoorbeeld bepalen of ouders van (jonge) slachtoffers spreekrecht hebben. De rechter dient vervolgens de wet toe te passen. Toch is het niet zo simpel.

Interpretatie

Als bewoners intuïtief een inbreker een mep geven, dan valt dit waarschijnlijk onder noodweer. Maar als bewoners doorslaan tot de inbreker bewusteloos is, dan is er mogelijk geen sprake van een strafuitsluitingsgrond. Wanneer is een mep proportioneel? Dat is niet aan de wetgever om te bepalen, maar aan de rechter. Soms zoeken rechters naar de rekbaarheid van de wet. De wet stond (nog) niet toe dat de ouders van de slachtoffertjes van Robert M. spreekrecht hadden. Was het mogelijk om de wet zo uit te leggen dat de beslissing ook zou passen bij het rechtsgevoel van mensen?

De lastige zaken waarin naar een rechtvaardige, maar tevens juiste interpretatie van de wet wordt gezocht, komen vaak op het bord van de Hoge Raad. Zijn interpretatie van de wet kan verstrekkende gevolgen hebben voor soortgelijke zaken in de toekomst.

Zo heeft de Hoge Raad in de zaak *Mierenneuker* besloten dat iemand voor mierenneuker uitmaken niet per se een belediging is. Deze casus vinden leerlingen leuk en geeft een handvat om de werking van jurisprudentie te laten zien.

De zaak Mierenneuker

Eddy staat met een aantal jongens naast de supermarkt. Twee agenten sturen hem weg, maar Eddy loopt terug om zijn blikje bier te pakken. Eén van de agenten pakt het blikje bier af en gooit het blikje in een vuilnisbak. Uit boosheid roept Eddy 'mierenneuker' tegen de agent.

De Hoge Raad vormt soms ook een bron van recht. Wat zou jij beslissen als je op de stoel van de Hoge Raad zat?

Meer dan strafrecht

De mierenneukerzaak werd door de sector Strafrecht behandeld. De meeste mensen krijgen echter met het civiel recht te maken. In 2012 waren er in eerste aanleg ruim 1 miljoen civiele zaken. Dit is fors meer dan de 285.090 strafrechtelijke zaken (bron: Raad voor de Rechtspraak, *Jaarverslag 2012*). Het is jammer dat de lespraktijk nauwelijks aandacht aan het civiel recht besteedt.

Laat leerlingen ook eens nadenken over vraagstukken als *aansprakelijkheid*. De kans dat zij in aanraking komen met het civiel recht is groter dan dat ze voor het hekje van de strafrechter komen.

De zaak Karten met school

Britt (17) doet mee aan een door school georganiseerde kartwedstrijd. Tijdens de wedstrijd vliegt Britt uit de bocht en breekt beide enkels. De school heeft voor alle leerlingen een ongevallenverzekering voor activiteiten die de school organiseert. De verzekering weigert echter te betalen. Karten valt niet onder de polis. Britt eist nu schadevergoeding van de school.

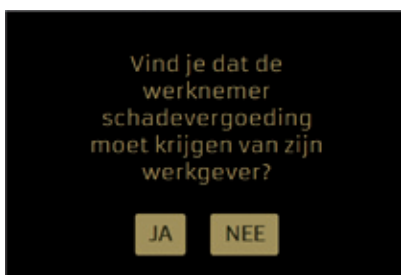
Moet de school schadevergoeding aan Britt betalen?

a. Noteer twee argumenten vóór. – b. Noteer twee argumenten tegen. – c. Wat zou jouw uitspraak in deze rechtszaak zijn, en waarom?

In de zaak *Karten met school* gaat het om de vraag in hoeverre school aansprakelijk kan worden gesteld. De school had beter aan leerlingen en ouders moeten communiceren dat karten niet onder de verzekeringspolis valt. Toch ging het de rechter te ver om de school aansprakelijk te stellen.

De zaak Jan M.

De interactieve film *Wat doet de Hoge Raad?*¹ gaat over een geschil tussen Jan M. en de tbs-kliniek waar hij heeft gewerkt. Jan raakt arbeidsongeschikt door een incident met een tbs'er. Heeft Jan recht op schadevergoeding van zijn werkgever?

In het geval van Jan M. had de tbs-kliniek volgens de rechter meer maatregelen kunnen treffen om Jan te beschermen. De werkgever is aansprakelijk.

De ervaring leert dat leerlingen het interessant vinden om mee te denken over ingewikkelde rechtsvragen. Leren wordt hierdoor niet alleen leuker, maar ook betekenisvoller. ◀

Noot

1. www.prodemos.nl/Voor-scholen/Voor-het-voortgezet-onderwijs/Lesmateriaal-voortgezet-onderwijs-en-mbo/Wat-doet-de-Hoge-Raad.

Ingrid Faas

Ingrid Faas is projectmedewerker bij ProDemos, Huis voor democratie en rechtsstaat.